

VITA S. SIDONII APOLLINARIS

▲ SIRMONDO ADORNATA.

Sidonium nobilissimo inter Gallos genere, ac patre avoque præfectis prætorio Galliarum natum constat. De patria cum alii diversa sentiant, ipse Lugdunensem se non semel nec obscuris verbis significat. Sed crebra in ejus libris Arvernorum mentio, apud quos conjugem primum Aviti imp. filiam, deinde cathedram episcopalem sortitus est, nonnullis ansam dedit ut Arvernum suspicarentur. Lugduni ergo natus, atque optimis, quibus tum adhuc referta erat Gallia, liberalium artium usus magistris, inter quos Eaniam in poeticis, Eusebium in philosophicis commemorat, eam in omnibus natura et studio laudem est consecutus, ut eruditorum sui ævi (quod Mamerti Claudiani de isto elegiâ docent) peritissimus ac disertissimus haberetur. Poeticæ imprimis fama clarus, non solum apud æquales amicos, verum etiam apud principes ipsos in pretio fuit. Quorum alterum declarant omnium generum epigrammata e carmina, quæ amicorum rogatu variis de rebus officiosissime scripsit; alterum tres panegyrici, quibus Avitum socerum, Majorianum, et Anthemium Augustos publice laudavit, benevolentiaque a singulis fructum tulit. Nam et Romæ statuam inter poetas sub Avito in fori Trajani bibliotheca meruit, et a Majorano, cum circenses daret Arelate, solenni ejus epulo inter honoratos adhibitus est, atque a Satyræ, cujus insimulabatur, invidia singulari exemplo vindicatus. Ab Anthemio denique, post comitivam aliasque quibus ornatus antea fuerat dignitates, præfectus Urbi creatus, atque patricius, familiam suam, quam præfectoriâ a majoribus acceperat, reddidit patriam. Nec multo post defuncto Arvernorum episcopo Eparchio, in ejus locum, quamvis renitens, et nondum clericus, suffectus est. Quod munus summa cum modestia susceptum, pari cum sanctitate ac vigilantia, turbidissimis temporibus, maximasque inter difficultates tum privatas tum publicas administravit. Primum enim obsessis per Gothos Arvernis, diutinæ acerrimæque oppugnationis molestias pertulit; deinde redacto ex nepotis Aug. fœdere in hostium potestatem oppido, ab his per legationis speciem relegatus aliquandiu exsulare coactus est. Tum suis tandem redditus, cum in officii curam intentus, nullam inter barbaros optimi pastoris partem omitteret, ac singulari in omnes benignitate, præcipua in egenos munificentiâ, neminem ipse lacesseret, æmulatorum tamen, ut mos est, in se odia concitavit: duorum videlicet presbyterorum, qui omni Ecclesiæ suæ potestate per summam contumeliam exutum, in maximas rerum omnium angustias conjecerunt. Sed diurnam eam cladem esse divina ultio passa non est. In integrum ergo restitutus, nec

A diu tamen postea superstes, Aprunculo successori non sine divina præsentione designato, ad cæli præmia evolavit xii kalendas Septembris. Qui dies exinde anniversariæ ipsius memoriæ apud Arvernos dicatus est, et tumulo inscriptus cum epitaphio. Liberos ex Papianilla conjugè ante episcopatum susceptos reliquit Apollinarem filium, et Rosciam ac Severianam filias. Ingenii vero monumenta, quamvis alia plurima scripserit, hæc sola quæ restant publici juris esse voluit. In quibus sane, seu metro vinctis, seu liberis ac solutis, sive narret aut suadeat, sive laulet aut vituperet, et quodcumque argumentum tractet, par in omnibus felicitas et copia, atque ea tum verborum, tum sententiarum varietas, ut mira in eo vis ingeni et abundantia quædam doctrinæ statim oluceat. Quæ opinor fiebat ut doctis etiam ætatis suæ hominibus, velut Ruricio Lemovicensi, obscurior atque interprete egere judicaretur. Neque vero in iis tantum quæ attentius meditabatur et elaborabat, quantus esset ostendit, sed in extemporalibus etiam repentinisque descriptionibus. Quarum illi tam prompta facultas erat, ut non pauculos dumtaxat versus non meditato funderet a vestigio, quale fuit distichum quo Satyræ calumniam deprecatus est apud Majorianum, et alterum reciprocum quo lusit in torrentem, aut tetrastichum quod in Philematii gratiam composuit; sed justa interdum utroque orationis genere opuscula pari celeritate pertexeret. Ejusmodi enim fuit concio Bituricensis, quam paucis horis dictavit, et Anacreonticum carmen, quod Burdegalæ in Petri librum magistri epistolarum subito profrens, cum eximii illius sæculi poetis Domnulo, Severiano atque Lampridio decertavit. Sed nunquam quid in hoc genere posset clarius enituit quam cum subtracto sibi, ut est apud Gregorium Turonensem, inter sacra libello ex quo recitare consueverat, totam nihilominus dicendorum seriem apposite ac luculenter explicuit. Cæterum cum talis omni ex parte tantusque esset Sidonius, ejusque scripta omnibus mirifice probarentur, ipse unus de se modice sentire ac parum sibi usquequaque satisfacere videbatur. Itaque et multa, ut dictum est, suppressit, et quedam adorsus, ut Atiliæ bellum, operis pertæsus projecit. Historiam præterea sui temporis ut scriberet hortante Leone, Eurici regis consiliario, detractavit, cum diceret historiæ scribendæ consilium clerico minime convenire. Atque hæc fere omnia, multoque etiam plura de Sidonio discere licet ex ipsis operibus Sidonianis. Colitur autem apud Arvernos, ut jam quoque monuimus, stato die ritumque sanctorum numero præclari antistitis memoria, religioseque observantur sacra ejus ossa in basilica Genesiana, quo

jam olim ex veteri S. Saturnini ædicula, in qua pri- A porro epitaphium, cujus supra meminimus, ex ve-
mum conditus fuerat, translata commemorant. Ejus teri-codice Cluniacensi depromptum sic habet :

EPITAPHIUM SIDONII.

Sanctis contiguus, sacroque patri
Vivit sic meritis Apollinaris,
Inlustris titulis, potens honore,
Rector militiæ, forique iudex.
Mun li inter tumidas quietus ondas,
Causarum moderans subinde motus,
Leges barbarico dedit furori,
Discordantibus inter arma regna,
Pacem consilio reduxit amplo.
Hæc inter tamen et phiosophando

Scriptis perætuus habenda sæclis.
Et post talia dona gratiarum,
Summi pontificis sedens cathedram,
Mundanos suboli refundit actus.
Quisque hic dum lacrymis Deum rogabit,
Dextrum funde preces super sepulcrum.
Nulli incognitus, et legendus orbi,
Illic Sidonius tibi invocetur.
xu cal. Septemb. Zenone imp.

TESTIMONIA DE SIDONIO APOLLINARI.

MAMERTI CLAUDIANI PRESBYTERI VIENNENSIS.

Exstant Mamerti Claudiani de Statu animæ libri tres ad Sidonium scripti, in quibus illum, inter cætera laudum elogia, potissimum disertorum, eruditissimum virorum, ac veteris eloquentiæ reparatorem appellat. Epistolæ autem, quam operi præfixit, titulus hic est : *Præfactorio patrio doctissimo viro et optimo C. Sollio Sidonio Claudiano S.*

GENNADII PRESBYTERI MASSILIENSIS DE VIRIS ILLUSTRIBUS CAP. XCI.

Sidonius Arvernorum episcopus scripsit varia et

B grata volumina, et sanæ doctrinæ. Homo siquidem tam divinis quam humanis ad integrum imbutus acere ingenio, scripsit ad diversos diverso metro vel prosa compositum insigne volumen, in quo quid in litteris possit ostendit. Verum in Christiano vigore pollens etiam inter barbaræ ferocitatis duritiem, quæ eo tempore Gallos oppresserat, catholicas pater et doctor habetur insignis. Floruit ea tempestate qua Leo et Zeno Romanis imperabant.

^a C. SOLLI APOLLINARIS SIDONII EPISTOLÆ.

LIBER PRIMUS.

N. B. In editione Sirmondiana notæ post textum separatim editæ sunt. Nos, lectoris commoditati consulentes, sub textum revocavimus. Illarum vero *paginationem*, sicut in Sirmoudo habetur, crassiori charactero expressimus, ut index analyticus in notis postea non sine fructu recudatur. Edit.

EPISTOLA PRIMA.

Sidonius^b Constantio suo salutem.

1. Diu præcipis, domine major, summa suadendi auctoritate, sicuti es in iis quæ deliberabuntur consiliosissimus, ut si quæ litteræ paulo politiores varia occasione fluxerunt, pront eas causa, persona, tem-

* 6. Quodam codices *Modesti* quoque nomen addunt, hoc modo, « C. Sollii Apollinaris Modesti Sidonii, » nec insolens fuit ea ætate, ut quinque unius essent vocabula: cæterum hujus prænominis nulla usquam est mentio apud Sidonium: nisi eo forsitan alludere videatur, cum ad Oresium scribens significat, malle se modestum quam factum existinari. Sidonii vero nomen ultimo loco positum, ut verum et proprium. Quare qui ordine inverso Sidonium Apollinarem vocant, Angelum Politianum et alios quosdam secuti, qui ante centum fere annos ita primi appellarunt, præter morem faciunt sæculi Sidoniani. Eodemque in errore versantur qui Prosperum Tironem scribunt, cum Tiro Prosper dicendus sit, atque ita in antiquis exemplaribus inscribatur.

* Quinque priores notarum paginas, sicut etiam tres ultimas, ad Sidonii operum calcem rejecimus, ubi excusæ sunt sub titulo *Coronidis*, a nostra pag. 717-718 media, ad finem paginae 751-752. Has autem octo paginas crassiori charactero non expressimus, ut pote ad quas lector in iudice non revocetur. Edit.

C pus elicuit, omnes retractatis exemplaribus emendatisque uno volumine includam, Q. Symmachi rotunditatem, C. Plinii disciplinam maturitatemque vestigiis^c præsumptiosius insecutus. Nam^d de Marco Tullio sîcere me in stylo epistolari melius puto, quem 2 nec^e Julius Titianus totum sub no-

^b Lugdunensi postea presbytero: cujus exstant libri duo de Vita S. Germani Antisiodorénsis. Hunc eundem multis sæpe laudibus ornat Sidonius, tum in cæteris quas ad ipsum aliove scribit, tum maxime in postrema omnium epistola ad Firminum. Apud Isidorum de Viris illustribus in mentione Paulini episcopus appellatur, sed perperam ni fallor.

^c In aliquibus mss., *præsumptuosus*.

^d Non quod Ciceronis stylum in eo non probet, ut Petrarca et Politianus censuerunt: sed 7 quod superbum ducat Ciceronis imitationem sibi polliceri, quam ne Titianus quidem pro dignitate expresserit.

^e Senior, pater Titiani alterius, quo magistro usus est filius Maximini Aug. Capitolinus: *Oratore usus est Titiano filio Titiani senioris, qui provinciarum*